

Савест српског народа

Небојша Цвејић
Библиотека шабачка
nebojsacvejic@gmail.com

Аранитовић, Добрило. *Слободан Јовановић*. Библиографија са хронологијом живота и рада. Београд: Фонд Слободан Јовановић, 2010.

„Наш Волтер, наш Шатобријан, универзални дух, грађанин света, понос српске нације, савест српског народа, врх пирамиде, творац београдског књижевног стила, средиште нашег интелектуалног друштва, онај који својим радом и својим делима одаје највећу част српском имену – тако су све наша прва пера називала Слободана Јовановића, председника Српске краљевске академије, члана најугледнијих светских научних установа, ректора Београдског универзитета и професора Правног факултета, председника југословенске владе у изгнанству“. Овим речима започео је академик Матија Бећковић свој предговор *Библиографији Слободана Јовановића* која се крајем прошле године појавила у издању Фонда Слободан Јовановић.

Слободан Јовановић (1869–1958) рођен је и умро у изгнанству. Владимир Јовановић, славни отац још славнијег сина, новинар и уредник *Слободе* и *Засшаве*, члан Дрштва српске словесности, председник Српског ученог друштва, предавач на Високој школи, у неколико мандата министар финансија Србије и доживотни сенатор, и сам је део свог живота провео у прогонству. У Новом Саду, где је неко време боравио, родио му се син Слободан, први таквог имена у Срба.

Изгнанство Слободана Јовановића почело је априла 1941. године, када је као члан краљевске владе кренуо пут Лондона, где је и остао до краја живота. Нова југословенска власт га је после рата осудила на казну лишења слободе са принудним радом у трајању од 20 година, на губитак политичких и појединих грађанских права у трајању од 10 година, на конфискацију целокупне имовине и на губитак држављанства. Његова дела нису штампана у Југославији све до 1990. године. Окружни суд у Београду, одлуком од 29. октобра 2007. године, поништио је пресуду Војног већа Врховног суда ФНРЈ од 15. јула 1946. и тиме рехабилитовао неправедно осуђеног и прогнаног научника.

У част и славу академика, а са намером да подстиче научну, културну и јавну делатност у духу његовог дела, основан је у Београду 26. септембра 2008. године *Фонд Слободан Јовановић*. Прва публикација којом Фонд излази пред јавност јесте *Библиографија Слободана Јовановића*. Сведочанство о научном раду Слободана Јовановића, попис радова који третирају његов лик и дело, хронологију живота и рада овог великана, сачинио је Добрило Аранитовић, истакнуто име савремене српске библиографије.

Нимало лак посао прикупљања грађе за овако исцрпну библиографију обухватио је истраживања у библиотеци Правног факултета у Београду, Народној библиотеци и

Библиотеци шабачкој. Поред фондова наведених установа, извора попут *Српске библиографије*, *Библиографије расправа*, *чланака и књижевних радова*, аутор се ослонио и на до сада објављене библиографије великог научника. Тако обиман и изузетан истраживачки напор продуковао је ову, до сада најцеловитију библиографију радова Слободана Јовановића и радова о њему.

Дело које осветљава и приказује стваралачки опус Слободана Јовановића броји 2.027 јединица и подељено је у два дела. Први обухвата попис радова у периоду од 1892. до 2009. године. Класификовани су у посебне, мање целине: „Посебна издања“, „Радови у периодици, зборницима радова и књигама других аутора“ и „Преводи“. Други део, не мањи по обиму и својој важности, приказује радове о С. Јовановићу. Чине га подгрупе: „Посебна издања“ и „Чланци, студије, есеји, прикази и критике дела Слободана Јовановића“ у временском интервалу од 1898. до 2010. године. Сви радови овде пописани поређани су хронолошки, док су аутори по презимени сложени азбучним редом. Регистри, драгоцени материјал сваке библиографије, велика су помоћ при лакшем сналажењу у презентованој грађи. „Регистар ћириличних“ и „Регистар латиничних наслова“, „Регистар радова на страним језицима“, „Регистар периодике“, „Предметни именски регистар“ и „Регистар аутора прилога о Слободану Јовановићу“, употпуњују ово изузетно сведочанство о научном животу и делу нашег великана. Обиље изнетих података обогатила је, као последњи сегмент, „Хронологија живота и рада Слободана Јовановића“. Крећући се у временском распону од 1801. па до 2009. године, аутор датом хронологијом приказује све значајне одреднице везане за животни и стваралачки пут Слободана Јовановића, његових предака и судбину његовог дела до данас.

Библиографијом Слободана Јовановића добили смо драгоцено дело о животу и раду једног од најистакнутијих научних, књижевних и културних посленика којег је српски род изнедрио у последња два века. Садржајем богата, стручно сачињена, она стручној и научној јавности нуди поуздан и целовит увид у дело једног, донедавно проскрибованог великана и рецепцију тог дела за последњих једанаест деценија.

Преводилац, библиограф, плодни књижевни историчар и приређивач Добрило Аранитовић, овом својом осамдесетом по реду публикацијом, помогао је нашој култури да одужи део дуга према свом великану. Појава нове библиографије оживљава и иницира поновно проучавање дела Слободана Јовановића, те оно изнова започиње свој живот.